

ARADUL

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:
ARAD, Str. Eminescu No. 18.
Telefon: 266.

Cinstind credințele alioră, te cinstiști pe tine însuți, dar aceasta cinstire nu trebuie să fie slugănicie și este slugănicie polită împinsă până la toleranță de a lăsa să țile se balioarească neamul și țara ta!

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	1 An	Pentru autorități și instituții
150 Lari	1 An	250 Lari
80 Lari	6 Luni	140 Lari
40 Lari	3 Luni	70 Lari
In străinătate dublu.		

Iarăși recensământul.

Afirmările noastre din numărul trecut s-au verificat întocmai. A fost destul ca un ziar din capitală să publice câteva date privitor la procentualitatea naționalităților din Arad, arătând, cum era firesc, superioritatea numerică a elementului românesc, ca ziarul „Aradi Közlöny“ să se scandalizeze, trăgând la indoială veracitatea acestor cifre, inventate — spune autorul articoului din chesilune — de un certat cu operațiile elementare ale aritmicei.

Este într'adevăr ciudată menținerea celor care fac opinia publică ungurească a orașului nostru. Puțin le pasă că în era ungurească statisticile abia au putut arăta un procent de 69% pentru elementul maghiar din acest oraș, odinioară complectamente neunguresc. În ochii lor schimbările celor 12 ani de stăpânire românească nu conțină absolut nimic. Ei își trăiesc viața lor imaginară de singuri stăpâni ai Aradului, cu o seninătate vrednică de admirat. Zică ce vor zice statisticile oficiale din București, noi suntem 70 la sută și basta.

Aradul unguresc! Am în fața mea un ziar, care cu un lux de amănunte descrie reusita magyar-báului din săptămâna trecută, care — spune reporterul — a fost o „grandioasă demonstrație“ bineînțeles antiromânească. Urmăresc lista participanților cu care țața senilă a magyarpártului vrea să dovedească „dușmanilor“ că de numeroși sunt ungurii în Arad. Zadarnic mă căznesc să dau de căte un nume neaș unguresc. Nemțești, jidovești, românești chiar în abundență, ungurești însă, vai, mai, „rare decât corbul alb“.

Căci nimeni nu va putea spune că alde Stauber, Krenner, Velcov sau Parec, au sunet turanic, că să amintim numai pe cei mai reprezentativi matadori ai politicanismului maghiar. Oricât s'ar bate în piept acești domni cu obârșia lor ungurească, nici cea mai îscusită analiză nu va putea descoperi în vinele lor o picătură de sânge arpadian.

Da domnilor aveți totă dreptate; datele publicale de ziarul Dimineața sunt lipsite de o bază reală. Căci dacă ar fi să facem o strictă selecționare între cei care s'au declarat cu prilejul recensământului unguri, suntem convinși că „massa ungurească“ se va pierde în procentul dela coada statisticiei, care înglobează într'o singură cifră pe cei de „alte naționalități.“

Pentru ziarul „Reggel“.

În numărul trecut al ziarului „Aradul“ a apărut un articol în care se infierăză atitudinea ziarului „Reggel“ dispus a prezenta stările dela noi din țară în cele mai negre culori ale demoralizării. Tonul apăsat al acestui articol a fost pe deplin justificat, întrucât nu e acesta întâiul caz când un ziar minoritar caută să-și bață joc de țara care-l ocrotește, pentru a fi pe placul celitorilor săi cu privirile îndreptate spre capitala Ungariei.

Ziarul „Reggel“ în loc să facă „mea culpa“ isbucnește cu o lavă de injurii la adresa noastră, amintând nici mai mult nici mai puțin că se va plângă la M. Sa Regele.

Pentru felul cum încearcă să ducă în eroare opinia publică, exploataând fraze din acel articol spre a înstrăina dela ziarul „Aradul“ pe negustorii care au înțeles să se facă cunoșcuți clentei românești prin inseratele publicate în acest cefit ziar românesc, ne vom răsufla în fața judecătoriei.

Deocamdată ne mărginim a asigura pe cei dela „Reggel“ că de-

parle de a ne infica de amintările lor, vom ști să reacționăm și în viitor ori de căte ori scrișul lor isvorât dintr-o vădită reavoință va continua să atingă sensibilitatea noastră românească prin defaimarea stărilor dela noi, cari oricât ar fi de pesimiste, sunt incomparabil mai ideale decât în țara lui Horthy.

Și fiindcă răspunsul anonimului amintește și de Asociația „Infrățirea“ ținem să precizăm:

1. că „ziarul Reggel“, contrar afirmației lor sale, n'a adus până acum nici cel mai neînsemnat serviciu acestei Asociații,

2. că înțelegem înfrățirea și cu minoritarii când aceștia sunt de bună credință, vîrând sufletește în acelaș ritm al dragostei pentru nouator patric.

Decât prin defaimări deghizate și injurii neconitenite la adresa țării noastre, cu greu vor putea conța la șansele acestei înfrățiri.

„Aradul“.

Germanii din România se izolează de politica ungurilor din Ardeal.

Între nemți și unguri din Ardeal s'a produs o ruptură cu urmări incalculabile. Nemții s'au declarat solidari cu românii în sezonul contribuției celei mai largi la propășirea țării. Această atitudine a provocat o indignare neliniștită în rândurile partidului maghiar, totuși cel mai optimist din trei ei, n-a incitat să nădăjdulască o revenire a nemților la sentimente mai.. ungurești. Își sprijină aceasta nădejde pe faptul, că între nemți s'a produs o ușoară scizie și anume: deoparte fruntașul Brandsch, care se declară vrăj naș hoțărat al oricărui politician ungurești, deoarece el spune, că sașii și șvabii din cuprinsul României nu pot avea nici în clin, nici în mânecă cu politica ungurească adăpată din credință revizioniste, că minoritatea nemțească trebuie să tindă spre un progres pe toate rămurile în cadrul și numai în cadrul actualului stat român, fiind bine cunoscut, că o revizuire a hotarelor ar însemna completă maghiarizare a elementului saș sau șvab, întrat sub stăpânire ungurească. Pe de altă parte, alt fruntaș german, Roth, înclină spre o amicitie cu ungurii din România, chiar cu riscul de erderi celor căteva zeci de mii de germani din Satu Mare, pe cari ungurii se străduesc cu toată puterea să îl declare unguri.

Sciziea între nemți este numai aparentă. Spiritul lor practic va reuși să îdesobească foarte curând de orice sentimentalism slugănic. Inspirat din rămasinile unei terori din vremuri de stăpânire ungurească și astfel minoritatea ungurească este amenințată să rămână cu desăvârșire izolată, știut fiind, că trămbă țata pretenție evreo-maghiară e tot așa de solidă, ca... firul de palanjen. Tovie.

sportul la te de lemn, iar în sir cu el căte-o băbuță își petrece nepotul și cărui voe bund contrasteazăizar cu ochii plânsi ai bunicei Privindu-i simț o deosebită măngădere în suflet. Apărăția lor te face să uiți grijele de tot fără care dospește în tine. E năd jăneamului care vine să îl soptească la urechi: Ce sunt toate urile care clocoțesc în cît ce ne vor peiera, când în sufletele noastre mai arde încă opa ful de iertă pentru țară. Ce sunt cobiurile cucuvaelor nămîte, când fiecare din noi la timpul dat va și să colce pe urma celor opt sute mil de marturi din al căror sânge s'a închis frumosă împărăție a lătinilor dintre Tisa, Nistru și Dunărea albastră.

Vn recruții. Convoiul lor ne reamintește iarăși și iarăși, că dincolo de frâmantările politice învățătoare de suflete este armata neințintată a entuziasmului nostru rege, care înfrățind popoarele conviețuitoare pe pământul țării românești, vîrgează necontentit la capătul ne-mulțul.

† Ioan Vido.

Doliul nostru.

Si n-am venit la voi la șură
Să mă uit pe sub căciulă,
Ci-am venit să joc o fată,
Să mă pomenească odată...

De căteori n-au fost aceste versuri balsam de alinare în vremuri, când versul și cântecul românesc ne-a fost singura comoardă neoprită. Cine n'a cunoscut în Ardeal și dincolo de hotare numele lui Vido, maestrul fermecător al duliei, gentalul cântăreț, pe care băndeni și l-au revindecat numai al lor, al Lugoju lui.

S'a dus, ne a părăsit Sufletul său, din al cărui nesecat isvor de inspirație artistică au fășnit comori scumpe de melodii ozi cunoscute până în cel din urmă cătun românesc, a sburat din mijlocul nostru spre a se înfășiă în ntea celui Atotputernic, pe care, în viață, a statut să l preamărească în atâta imnuri de laudă.

Jalea Banatului e și jalea noastră, căci Vido Ion, marele compozitor din Lugoj, a fost fiul Aradului, născut la Mănești, învățător în județul Arad, profesor la Preparandia și teologia din Arad și numai după aceea profesor în Lugoj, orășel de care s'a îndrăgostit și pe care l-a făcut cunoscut prin fa-

ma operelor sale muzicale și a corulu său ojuns celebru.

Dar nu-l numai al nostru, ci al întregel Românilor, căci prin compozitiile sale a contribuit, într-o nebunătate de largă măsură la slăvirea țării, departe peste multe hotare, peste ocean, unde prilegiul vor plângă în a multă vreme nostalgicele versuri „Auzi, cum răsună valea...“

Să-l răsplătească Dumnezeu clipele de alinare, pe care de atâteori și atâtora le-a adus-o în sufletele cântecul său fermecat. T.

Vin recruții.

Străzile Aradului răsună de cântece și chiove. Sunt recruții care vin să-și facă datoria către țară. Aci un pâlc de oameni tăcuți, cu fruntele încrețite de-o seriozitate prematură: șvabi; colo un șir de factori români, înținându-se pe după cap, și horind din răspunderi, mai la o parte cățiva giganti galăgioși slindu-și firea spre râncituri neobișnuite: ungurii strinși din puținele sate ungurești ale românescului nostru județ Se grăbesc cu toții spre cetate, unde vor fi repartizați la regimenter și înbrăcați în haine „împăratului“. În urma lor camioanele abia răsesc să le tran-

Religioase – Culturale.

Ortodoxism și masonerie.

Chestiunea francmasoneriei pusă în discuție în ziarul nostru, ca una din principiile ce amintind viața românească și creștină a intelectualilor nostri, și-a găsit un apărător. Față cu afirmațiile lui, noi am arătat imposibilitatea unui „umanitarism fără Hristos” și a unei „morale fără religie”. Iară din altă parte s-a cerut cu energie răspuns clar asupra unor lucruri, care fac, ca să fie judecată loja francmasonă ca o „organizație secretă” ca o „instituție occultă”.

Am înțeles ceva de întruniri cu USILE ZĂVORITE cu semne și acțiuni convenite, dar am judecat cu indulgență apariția bolnavă.

Acum astăzi în „Universul” dela 3 Februarie cor. lămuriri, date de către unul din cei mai cineați, profesorul dela facultatea teologică din Chișinău, dl NICHIFOR CRAINIC.

Dăm în rezumat articolul d-sale ORTODOXISM SI MASONERIE, în nădejdea, că oamenii cu dreaptă judecată, care își pretesc cinstea lor românească și creștină, chiar de au fost prinși cu momeli, și alătri la întrunirile sănătoase din bulevardul Dr. Gălățan, își vor trage seama și se vor reculege.

ORTODOXISM SI MASONERIE.

de NICHIFOR CRAINIC.

„Universul” No. 30, 3 II. 1931.

Alături de sociologism și economism amândouă crescute logic din doctrina materialistă din alt izvor al mentalității ostile bisericii și masoneriei sau francmasoneriei, care, organizată în loji occulte, se arată din ce în ce mai activă și, deci, mai negativă față de doctrina creștină. Adversarii aceștia înverșunați ai ideii creștine vin cu toții din hrubele masonice și activează la ordinele asociației occulte. Lucrul e cu atât mai devărat cu cât în ultimul timp, simțindu-se sub protecția autorității publice, masonii noștri au căpătat curaj și se mărturisesc ca atare.

De ce această dușmanie față de biserică?

1. Fiindcă intelectualii noștri căzuți în masonerie, chiar când sănătatea sau filosofi, nu cunosc nici istoria ortodoxiei nici doctrina ei. E vina lor? Și da și nu. E vina lor fiindcă, — vorbesc de cei mai luminați, — nu se simt obligați de o elementară onestitate intelectuală ca, înainte de a combate un lucru, să-l cunoască. Ei combat ortodoxismul ignorându-l cu desăvârșire și refuzând să-l cunoască. Dar și organele bisericii își au partea lor de vină. Nu cunosc până azi nici o acțiune serioasă din partea Bisericii, pentru răspândirea în păturile intelectuale ale jării a doctrinei creștine. Față de această pătură intelectuală masoneria e activă și o captează treptat, în timp ce Biserica păstrează încă o atitudine pasivă, vecină cu indiferență ucigașă.

2. Masoneria, fiind prin structura ei ateistă, e principal dușmană religiei. În speță, francmasonii noștri sunt anti-ortodocși.

După d. Eugen Lenhoff,¹⁾ masoneria e divizată în mai multe ramuri cu atitudini diferite față de creștinism, dar toate într-un acord perfect în ce privește idealul comun care e «înfrățirea universală». Astfel, masoneria scandală admete doctrina protestantă; o mare parte din lojile prusiene deosemenea. Masoneria scoțiană însă e cel mult deistă, pe când masoneria franceză — «Marele Orient de Franță» — e ateistă. Aceste două ramuri din urmă sunt acelea care contează în mișcarea internațională. Lojele din România sunt afiliate, sau masoneriei scoțiene care admite deismul, sau Marei Orient de Franță care profesează ateismul.

Că puternica masonerie franceză e ateistă, iată un lucru cunoscut de toată lumea.

Opera de puștiire a sufletului de ideea religioasă culminează în legea dela 1905 a separației Bisericii de stat

¹⁾ Die tremauer, Viena 1929.

în confiscarea averilor mănăstirești și expulzarea din Franța a congregațiilor catolice. Rusia sovietică de azi care, prin milioane de crime, de schinguri, de prigoniri și interdicții, caută să radă de pe fața pământului, până și urmele lui Isus Hristos, nu face, în fond, decât să imite cu mai multă ampleare sadică, opera masoneriei franceze. Un principiu suprem, între cele mărturisite de masonerie, este acela al toleranței. Dar — voiți o mai cruntă demnșire a acestui principiu decât marea urgie desfășurată la 1905 împotriva catolicismului?

Acelaș spirit de exclusivism, de intoleranță, de ură și prigoană a tot cenușii este mason se manifestă și în rândurile masoneriei românești.

Dar să ne întoarcem la ramura scoțiană a francmasoneriei din România. Trebuie să spun mai întâi că nu există separație între cele două masonerii: cea scoțiană și cea a Marei Relui Orient. Ele lucrează mâna în mâna. Numai că cea scoțiană se mărturisește deistă. Aceasta nu înseamnă în nici-un caz că admite creștinismul. Deismul e o concepție filosofică ce admite la originea lumii un principiu abstract, creator și impersonal, cu care însă lumea nu mai are nimic deafacă. În fond, această învățătură nu este decât o nuanță a ateismului, un ateism camuflat. Formula simbolică din ritualul scoțian: «în numele ma-reului arhitect al tuturor lumiilor», după însăși interpretarea pe care i-o dă d. EUGEN LANNHOFF, nu înseamnă o formulă de credință într'un Dumnezeu personal. Ea e menținută ca o expresie pur simbolică pentru a împăca pe cei cari vin în masonerie cu convingerile religioase ale Bisericii. Amănuințul acesta e pe cât de semnificativ pe atât de prețios pentru noi. Francmasonii români de rit scoțian, în frunte cu marele nostru scriitor d. Mihail Sadoveanu, zic: «Noi nu sănătem împotriva ortodoxiei cum sănătem delă Marele Orient. Noi admitem Biblia. Noi jurăm pe Biblie».

Ce e adevărat din toate acestea? Masoneria, fie scoțiană, fie cealaltă, e un fel de religie deandoasele. Ea are temple, un cult organizat cu diferite ritualuri și o serie de obiecte simbolice. Între aceste obiecte simbolice, masoneria scoțiană admite și Biblia. Ce însemnă aceasta? Că masoneria admite doctrina cuprinsă în Biblie? În cazul acesta ea nu ar fi decât o sectă religioasă ca multe secte născute din creștinism. Dar nu! Biblia în masonism are cu totul altă semnificație. Să consultăm carteaua d-lui Eugen Lannhoff. «Biblia, raportorul și compasul» — zice dânsul — «sunt cele trei mari lumini ale masoneriei».

Biblia, lumina de deasupra noastră,

Conferința dela Palatul cultural Prof. univ. Gh. Bratu: O oră de Astronomie.

Duminică 8 Februarie a vorbit la Palatul cultural dl prof. univ. Gh. Bratu, ținând un foarte instructiv curs de astronomie populară. Ajutorat de o serie de proiecții pe căd de bine alese pe atât de elovente, a purtat auditoriul care umpluse sala, prin aproape toate ramurile astronomiei, ținând mereu seama de-a fi la înțelesul majorității publicului putin inițiat în tainele acestei abstrakte științe. Plecând dela părerile din vechime — căci bolta cerească a preocupat totdeauna sufletul omenești — a stăruit asupra concepției geocentrice formulată de Ptolomeu în vestitul său Almagest, care consideră pământul ca centru al universului, arătând cum această concepție a condus la teoria extrem de complicată a epicyclelor, fără a putea aduce în concordanță calculul cu rezultatele observațiilor astronomice.

După o stăpânire de 14 secole a sistemei geocentrice, fapt datorit cinstei deosebite de care se bucura Almagest-ul în evul mediu, Copernic așeză soarele în centrul universului, punând astfel temelile sistemului heliocentric, care rectificat de Kepler prin minunatele sale legi, a condus la aspectul de astăzi al mecanicii cerești. A urmat apoi o succintă expunere monografică a singurăților planete după ce, în prealabil s-a stăruit asupra constituției fizice a celor două corpuri cerești mai apropiate de noi, luna și soarele, și asupra incercărilor ce s-au făcut până acum pentru exploatarea energiei solare. (Mașina de vaporă de presiune mică a uzinelor solare din Maădăi, de lângă Cairo).

Cunoașterea mai deaproape a planetelor e în legătură cu invenția lunetei de către Galileu, care a devenit unealta nedesparțită a astronomului. Cu ajutorul ei ne putem sămă de fazele planetelor inferioare, cari nu se pot vedea când se găsesc în quadraturi, și putem înțelege apariția lor numai în apropierea soarelui, fenomen datorit stațiilor și retrogradărilor depin explicate prin sistemul lui Copernic. Se arată fenomenul foarte rar al trecerii lui Venus prin discul solar, fenomen exploatat de astronomi la calcularea distanței pământ – soare, unitatea de măsură a distanțelor cerești. Lunetei se datoră descoperirea planetei Uraș de către Herschel, precum și descoperirea numeroaselor planete mici dintre Marte și Jupiter. Între acestea merită o deosebită atenție planeta Eros, care de curând, la 29 Ianuarie, a ajuns la cea mai apropiată distanță

NU CA AUTORITATE DOGMATICA, ci ca expresie a credinței într'o ordine morală universală!

Adică un simplu simbol, ca raportorul, «lumina din noi» și ca compasul, «lumina din jurul nostru». Prin urmare, în masonerie Biblia joacă un rol de simbol exact ca orice alt obiect, de pildă compasul și raportorul. În locul ei ar putea și o strachină să însemne acelora simbol, fiindcă sensul simbolic nu se leagă de autoritatea dogmatică a bibliei! Dar ce mai înseamnă Biblia dacă o despoi de autoritatea dogmatică a doctrinei revelate? Nu e vorba aici de o supremă batjocură ce se aduce divinelor cărți, reducând-o la sensul pe care îl poate avea un sorți, o mistrie, sau un compas?

Cele relatate aici sănătă lucruri pe care niciun mason care își cunoaște doctrina occultă, nu le poate contesta masoneria fără să creadă în altceva decât în «om», e o organizație care parodia întru totul cultul religios degradând Biblia însăși la rolul unui obiect simbolic oarecare. Masoneria e ateismul organizat activ și camuflat în formele parodiile ale religiei.

de pământ, ocazie extrem de favorabilă pentru a se calcula din nou distanța pământ – soare.

Planetele a căror distanță dela soare este mai mare decât aceea a planetei Uran, nu mai putut fi descoperite cu luneta. Acă intervin calculul. Si metoda ingenioasă a lui Le Verrier care din neregularitatea atât de planeta Uran față de legile kepleriene a dedus existența unei alte planete, arătând cu o precisiune matematică locul pe care cerească unde aceasta trebuie să se găsească într'un moment dat, rămâne în știință clasică dovedă cum calculul poate să dea nă o armă mai puternică decât luneta care descoperirile cerești. Planeta descoperită de Le Verrier în vîrful condeului său, a înțărind identificată cu ajutorul lunetei, numind numirea de Neptun. Tot calculul ei datoră reacția descoperirea datorită americanului american P. Lowell după ale căruia indicații asistentul tehnic al observatorului Lowell din Arizona, Tombaugh a împărtășit la 4 Aprilie 1930 să prindă pe placă fotografică planeta transneptuniană, cunoscută astăzi sub numirea de Pluto.

Conferențiarul, în continuare, stăruie să apară celorlalte asteroide, care se perioadăză din zi în zi. Arată lunetele și telescopalele uriașe care utilizează astăzi de bulele observatoare din lume, cele din America de Nord și de Australia, precum și observatorul Lowell din Arizona, Tombaugh a împărtășit la 4 Aprilie 1930 să prindă pe placă fotografică planeta transneptuniană, cunoscută astăzi sub numirea de Pluto.

Conferențiarul, în continuare, stăruie să apară celorlalte asteroide, care se perioadăză din zi în zi. Arată lunetele și telescopalele uriașe care utilizează astăzi de bulele observatoare din lume, cele din America de Nord și de Australia, precum și observatorul Lowell din Arizona, Tombaugh a împărtășit la 4 Aprilie 1930 să prindă pe placă fotografică planeta transneptuniană, cunoscută astăzi sub numirea de Pluto.

Dar soarele nostru e un pitic față de sunetul cum e de pildă Kanopus sau atâta de stele ce împodobesc în noapte senină și cerească. Toate acestea alcătuiesc împreună universul nostru, făcând parte din Calea lactee. Această nebuloasă spirală. Ca încheiere conferențiarul arată căteva nebuloase de difuză formări difuze, planetare și spirale, printr-o arie a încheie cu vecinic actuala mărturie a lui Du Bois Raymond: Ignoramus et ignoramus.

Conferința ținută într-un ritm vîo și multă căldură pt șință plină de miste și cerul, a fost o recreație pentru acei ce venind la palatul cultural au căutat părțile de-a evada pentru căteva clipe din nul mosferă deprință și vieții de toate zilele.

Păcat că străduințele conferențiarului și înțeles de toată lumea, au fost în părăzită de sănătățile aparătului de ieșiri, care ar fi timpul să se vindă fier vechi.

Cine sapă prestigiul României?

Vine acă în Arad, ca 4–5 ani înainte, un oarecare Dr. Balassa Budapesta. Nu-l întreabă nimănii și căuta și ce vrea. Deși cetățean ungur și aranjează trebușoarele, în calitatea de nu știu ce reprezentant al unor reprezentanți. Face omul treabă bună, eleganță și arogant, se plimbă în mașini de lux, svârle bani mulți în localuri de joacă, aruncă — cu un dispreț suveran — zeci de milii la mesele de joc din orașe și tripouri. Nimănii nu-l întreabă cine-l, ce-i cu el și de unde atâta bine.

Apoi da faliment, lăsând pe pământ Aradul două milioane de lei dato și... dispără, lăsând pe credul cu haine umflate.

E mirare oare, că n'are străduință prea multă incredere în întreprinderile noastre, care totuși nu sunt ale noastre.

Acțiunea pentru salvarea băncii „Victoria”

(Fapte și oameni)

Consiliul actual de Administrație al băncii „Victoria”, prin circulara ce-a distribuit între deponenți, când le-a cerut moratoriu nou, a arătat situația jainică în care a ajuns banca și a mai arătat și sacrificiile, ce înțelege să aducă Statul și Banca Națională pentru salvarea depunerilor, nu pentru a băncii!

Este un lucru ciudat, că tocmai deponenții, despre al căror avut este vorba să fie salvat, fac mai mari dificultăți, acum, când planul de sanare e mai serios și controlabil, decât cu ocazia acordării primului moratoriu. — Unii mai cer și acum capete de oameni, dintre conducătorii vinovați, ce satisfacție morală; alii cer ca ajutoarele, cu care contribuie Statul și Banca Națională să le fie distribuite lor; alii cer ca acești doi binefecători ai lor să le garanteze depunerile; iar alii speculează, că dacă vor semna toți, numai ei nu, atunci ei își vor scoate banii pe scăala procesului, ca și cei cari au speculat în acest fel, cu ocazia primului moratoriu. — Cei dințăi păcătuiesc împotriva intereselor lor proprii, iar ultimii se înșală pe sine însăși — căci specula lor este cusulă cu ajă albă.

Banca în schimb a ajuns într-o situație extrem de critică. — Boala ei trebuie vindecată repede, căci nu mai poate aștepta mult în halul, în care se află azi. Si între astfel de imprejurări parte dintre deponenți nu înțeleg să-și caute salvarea intereselor, ci cer cu sete nepotolită răsbunare, sancțiuni, împedepsirea vinovaților, în fine tot ce are la bază răulataea sufletească. Zăvănic se trudesc unii semeni ai lor să le răscolească culele sufletești, pentru a găsi undeva ascuns un dram de generozitate, căci nu isbutesc. — Ura și dorul de răsbunare a mistuit tot ce putut fi nobil în susținut lor.

Acțiuni inconștiente. Alii, durere, chiar avocați, îndeamnă umea să nu semneze, cerându-le carnetele de depuneri și garantându-le 50—60% din sumă, dacă nu semnează. Acești speculanți vinovați judecă că: dacă văd, că moratoriu totuși va eu și atunci ei vor adera, și plătind deponenților 50%, chiar luă și împrumutul, dobânzile lac mai puțin pe 3 ani, decât restul de 50% din depunerea de rămâne lor, și cari li se va

plăti peste trei ani, când va expira moratorul nou). Dacă moratorul nu reușește, vor forța să ajungă banca în faliment, și apoi în numele acelor deponenți, — cari atunci nu vor mai primi nimic, — vor cere să fie numiți de curator al massei falimentare.

Celice fac specule, pe cont propriu, judecând, că dacă va semna toată lumea, numai ei nu, își vor primi banii, încă se vor arde. Să nu credă, că acea speculă murdară e secretul unui om; durere, sunt mai mulți. Si îndepărta se vor găsi mijloace pentru a li se aplică apoi tocmai lor sancțiunile morale, mult dorite de ei pe seama altora. In jurul salvării banilor depuși la banca „Victoria” se va da o lupă cu mult mai crâncenă, decum își închipuie speculanții.

Deponenții să fie atenți.

Pentru acoperirea pierderilor cauzate de greșelile directorilor, Statul și Banca Națională au oferit sume considerabile; salvarea depunerilor peinde acum de deponenți. Ei vor trebui să controleze cine a dat și cine nu a dat moratoriu, și nu vor permite, ca cei renitenți, ori cu gânduri ascunse, să le speculeze necazurile lor. Nuntele lor va fi adus la cunoașterea generală, tot asemenea și a avocaților, cari îndemnă lumea să nu semneze, cred că vor ajunge să-și facă averi de milioane din mizeria deponenților și din nenorocirea unui județ întreg.

Prea să îngroșat pielea pe obrazul unor oameni, cari săidează bunul simț și-și bat joc de suterințele zilelor critice de azi; să nu credă însă că vor putea înfrunta disprețul nostru, ba mai mult osândă opiniei publice, pe cari o vom lămurii amănunții despre tot ce-au făcut pentru nenorocirea deponenților, cari nu au voit să-și păgubiască tovarășii de suferință, prin specule grosolană.

Ne facem datoria, îndemnând din nou deponenții să semneze moratoriu, căci alta scăpare nu este. Iată pe ce calcule ne bazăm.

Planul de sanare.

Deși este o greșală desvăluire în amănunte a planului de sanare a băncii, — din motive naționale foarte ușor de înțeles, totuși îndepărta vedem a-

tâji oameni nehotărâți, nedumeriți, sau chiar neîncrezători, venim să le facem un mic calcul.

Depunerile celor trei bănci bolnave: „Timișiana” (240 mil.), „Victoria” (180 mil.) și „Bihoreana” (40 mil.), fac cam 460 mil. Lei. Ori căt de pessimiste ar fi calculele pierderilor suferite de aceste bănci ele nu au putut

In primul an Statul predă, fără dobânzi, timp de 10 ani, o sumă de Lei 200.000.000,— Banca Națională 50.000.000,—

pierde întreg acest capital. Cu toate acestea din capitalul de numerar, ce pune Statul și Banca Națională la dispoziția Băncii noi care ia ființă prin fusionarea celor trei bănci amintite, — după cei trei ani de moratoriu nou, va rezulta un capital nou de o sumă egală cu aceea a totalului depunerilor. Iată cum:

In primul an Statul predă, fără dobânzi, timp de 10 ani, o sumă de Lei 200.000.000,— Banca Națională 50.000.000,—

Total Lei 250.000.000.—

cari împrumutați cu 12%, vor produce 30.000.000,—

încă la finea anului 1931 vor fi Lei 280.000.000,—

către cari Banca Națională va vărsa rata II-a 50.000.000,—

încă la începutul anului 1932, capitalul sănătos va fi Lei 330.000.000,—

către care împrumutat cu 12%, va produce 39.600.000,—

încă la începutul a. 1933, capitalul sănătos va fi Lei 369.600.000,—

către care Banca Națională va vărsa rata III-a 50.000.000,—

astfel că la începutul a. 1934, va fi un capital de Lei 419.600.000,—

căre va produce cu 12% societătii un venit de 50.400.000,—

încă la finea anului III de morator, capitalul nou va fi de Lei 470.000.000,—

adică totalul capitalului sănătos ce intră la Banca nouă în răstimpul moratoriu lui va fi egal cu cel al tuturor depunerilor celor 3 bănci. Capitalurile pe cari le au azi băncile fusionate, vor aduce atât cât fac spesele de regie, încă tot ce va produce capitalul nou vine în folosul deponenților. Suma de Lei 150.000.000.— pe care o dă Banca Națională nici nu mai trebuie restituită, nici ea nici dobânzi după acest important capital nu se plătesc; iar cealaltă sumă de Lei 200.000.000.— din partea Statului, o poate folosi banca timp de 10 ani fără dobânzi.

Urmările neacordării moratorului

Prin urmare planul de sanare este serios și real. Sacrificiile puse în vedere de către Stat și de către Banca Națională se vor aduce numai pentru cauza că moratoriu se va da din partea deponenților. Deponenții celorlalte două bănci l-au și dat deja, numai cei ai băncii „Victoria” mai au săl dea. Dela ei depinde totul, căci dacă nu vor da, banca este lăsată în seama sorșii ei, care va fi falimentul sigur. Ori în acest caz, deponenții, cari nu au dat moratoriu, vor fi cauza nenorocirei, nu numai a lor, ci a tuturor celorce au dat moratorul, și a județului întreg, căci prin lichidarea forțată a băncii „Victoria” vor fi încassate toate im-

prumuturile date de aceasta bancă datorașilor ei! Si în vremurile critice de azi, când obținerea de credite noi este atât de grea, își poate oricine închipui ce soarte vor putea avea acei nenorociți debitori, strămtorești și plăti datoriile la banca „Victoria”.

Concluzii.

Iată cari sunt în toată amplitudinea lor urmările zădăniciei moratorului; iată ce rezultate va da propaganda acelor avocați, — despre cari am mai scris, — cari sfătuiesc cunoșcuții lor, să nu dea moratoriu, ba chiar umblă dela om la om, fără simț de rușine, capacitate în acest sens.

Dându-ne seama de efectele dezastroase a acestei intame acțiuni o vom urmări și descoperi, fără crujare. Iar până atunci ne facem datoria întreagă, îndemnând din toată convingerea și cu cele mai curate și cinstite intenții, pe deponenții, cari nu vor fi semnat moratoriu să se grăbescă cu semnarea.

Pe contrarul acestel propune-i deschise, îl invităm să vorbească și ei, că și noi, pe față, arătând că nu avem dreptate, sau denunțându-ne opiniei publice, că lucrăm interesat. Acel dințăi noi, cari urmăresc scopuri ascunse și murdere oră vânează căștiguri personale, să fie lăudați de publicul mare fără nici-o crujare.

Sincer.

Nr. 12 9-12
FOTOGRAFI PENTRU CADOURI, SE PREGĂTESC ÎN
ATELIERUL de FOTOGRAFII ARTISTICE GÉZA NAGY
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA B.
PESTE DRUM DE PREF. JUDEȚULUI. Atelierul e deschis și Dumineca

Deștepți și naïvi. (roman)

de T. CRISTIA

cari îl făcea să fie cu adevarat iubit de școlari. Tabloul lui Pestalozzi încunjurat de copii era un curent pedagogic în vremea aceea și dascălul Tovie, om simplu și sărac între oameni săraci, își îndeplinea apostolațul cu credința omului încercat de soartă. Plătit cu douăsute de zloji pe an, ca orice dascăl confesional, trăia și el, ca vai de el, de pe o zi pe alta și se străduia din greu să lumineze pe sătenii lui încăpăținați și conservatori. Ca să-și dea gruenii copii la școală trebuia să colinde dela casă la casă, să-i roage, să-i îndupele. Încercase să-i lumineze ca să-și sădească oamenii meri și prunci de viață bună în locul merelor pădurețe, dar nu-l ascultă nimeni și când a văzut dascălul Tovie, că sunt de încăpăținați gruenii lui și-a pus în gând să-i păcălească, dar aşa că să profite tot ei. Așa și-a sădit el singur pomii, iar după cățiva ani când au

început să dea pomii roade și erau încărcați merii cu roadă, a dat de veste oamenilor, că are să pătească urât acela, care ar îndrăsnii să-i ia vreun măr din grădină. Si cum fructul oprit și mai dulce, a fost deajuns aceasta însăși întare, ca în câteva zile să nu mai rămână nici un măr în grădina dascălului. Dar în loc să se supere, dascălul Tovie zimbea pe sub mustață. Știa el ce face. Si-a făcut o școală de pomi, și de astă dată gruenii au început să-i fure mlădițe și aşa încețul cu încețul n'a mai rămas în sat nici o casă fără grădină de pomi. De acuma era și dascălul Tovie, trecut în a doua jumătate a veacului și credincios slujitor al școlii, inspirat de același gând al poporii Grigorie, că au să vină alte vremuri pentru români, se străduia cu multă osardie să lumineze capetele mucoșilor iar pentru că să facă să îndrăgească școală, se jinea cu ei de joc și îi învăța buchile jucându-se.

Când văzură copiii pe dascăl, potrivit unui obicei înrădăcinat, se urcătoți pe colina de lângă școală și începură să cânte sacadat, toți într'un glas:

— Ia pa 'nvățatoru... ia pa 'nvățatoru... ceeace în graiu înțeles de toată lumea românească, însemnat: uite, că vine învățatorul.

Iar când fu dascălul aproape la câteva sute de metri, alergără toți în școală, îmbulzindu-se care mai de care să ajungă mai repede în bănci. Obiceinutele ghionturi și strigăte nu puteau lipsi, totuși când intră dascălul în școală era o linie de se auzi musca săbănăind. După rugăciunea obicinuită înainte de prelegeră, un pușchiu mitit din clasa întâia ieși la catedră, adeca la masa cu un picior strâmb și cu un picior rupt și-și făcu raportul, pe care îl pregătise în gândul lui, repetându-l de zeci de ori înainte de sosirea învățatorului:

— Mă rog la domnul 'nvățător, să te omoare dracu!

Dascălul Tovie nu știa dacă trebuie să râdă sau să se supere. Pușchiul de o șchioapă sta în fața lui, serios ca un bătrân care știe, că și-a împlinit toată datoria. Dascălul se răsti la el:

— Ce ai spus, mă? Cum ai îndrănit tu să mă înjuri?

Pentru cetitorii presei ungurești din Arad.

Profesorul dr. Rüdiger din Germania a fost trimis, de statul său, să studieze situația germanilor, cari formează minoritate în statele europene.

Să dus omul deci, în aceste state și a studiat cu deamănumul viața naționalilor săi, sub toate raporturile: cultural, economic, social, etc. După ani de zile de migăloase și amănunte cer-cetări, la fața locului, s'a reîntors în Germania, unde a raportat cele constatăte, iar mai nou a început un turneu de conferințe în lungul și latul Germaniei, cu scop de a face cunoscut poporului german starea de fapt a naționalilor lor din alte state.

Aceste conferințe, sprijinite pe realitate și verificate cu imparțialitatea unui om de știință, constată că:

Tara în care germanii sunt mai asupriți este Ungaria. Dă ca pildă, faptul, că șasesutele de germani, cari trăesc în Ungaria actuală, au un singur ziar german și acela apare de abia săptămânal. Un german ca să fie primit într-o funcție publică, oricât de neînsemnată, trebuie să-și maghiarizeze numele. Nici o școală germană, în Ungaria nu există.

Tara în care minoritatea germană se bucură de libertăți desăvârșite, este România. Români nu numai, că lasă germanilor libertatea unei depline manifestări naționale, dar sprijină chiar pe germani să se emancipeze de sub politica șovinistă de maghiarizare a celțenilor unguri din România. El spune textual: „România este țara ideală pentru minorități”.

Eră de așteptat ca aceste adverburii să facă vâlvă mare în toată lumea. Întreagă presa lumii a scris comentarii lungi în legătură cu conferințele doctoanelui Rüdiger, conferințe, cari au scos la iveală, că propaganda budapestană se inspiră dintr-o pălimăș ură. Presa din Budapesta își infuriajă contra dr.-lui Rüdiger. L-ar mânca de viu...

— Ma rog la domnul invățător nu eu; Remus Cismăș a spus aşa!

Urmără obiceinuitele pări și procese. Ghiță Birău reclamă pe Ciuntu, că i-a furat mărul; Câmporean, că l-a bătut Dârzu. Dascălul trebui să facă dreptate la toți, apoi începură lecțiile. Cum toate clasele erau îngărămadite într-o singură sală, în timp ce răspundeau o elevă, celealte își repetau cu glas tare lecția era un vacanță vrednic de cea mai reputată sinagogă. Apoi din când în când ieșirile afară se țineau lanț ca o boală molipsitoare. Mai ales la lecțiile de aritmetică se afirmau crampări acestea de stomac și obiceinuit totdeauna la aceiași școlari. În schimb la istorie era liniște, fiindcă avea dascălul Tovie un dar dela Dumnezeu de a povesti, să-l tot ascultă.

În banca întâia școlarul Axente Voicu sta dus pe gânduri. Vorba părintelui să înfăpsese în inimă lui și simte ceva cald furnicându-l din creștet până în țâpli. Avea să spună acasă cum l'a îmbrăjașat părintele și...

— Axente Voicu, tu dormi? Cât e de șapte ori opt?

— De șapte, de șapte ori opt...

Doar presa ungurească din România, tace. Tace chitic. Nicu un rând, nici un cuvânt măcar...

Aceeaș presă care urlă, tună și fulgeră în comentarii, înțând isonul Budapestei, oridecători este îndreptăță vre-o săgeată contra României.

Mai vreji comentar?

Pentru cei cari ceteșc presa ungurească din Arad, un proverb nou: Spune-mi ce citești, ca să-ți spun cine eşti!

Tovie.

No. G. 4315/930.

Publicație de licitație.

In baza decisului Nr. 3880/930 al Judecătoriei Arad-nou rurală în ziua de 18 Februarie 1931 ora 9 p. m. în Arad-nou Str. Cloșca Nr. 33 se vor vinde prin licitație publică obiectele cuprinse în proc. verb. de execuție Nr. G. 4315/930 și anume: 1 birou de scris 1 șifonieră etc. prețuite în suma de 22330 Lei și cuprinse în favorul lui Krebsz Ferdinand pentru incasarea sumei de 5600 Lei cap. și acc.

Arad, la 19 Ianuarie 1931.

(ss) Ciupuligă,
portărel

Convocare.

Se convoca Adunarea generală a Comitetului Școlar de pe lângă Școala Normală de Băieși din Arad-Gai pe data de 22 Februarie, 1931, ora 11 a. m. în sala mică a Primăriei, fiind la ordinea zilei:

1. Verificarea gestiunii anului 1930.
2. Votarea bugetului pe anul 1931.

In caz, dacă la această dată nu se va întruni un număr corespunzător de membri, Adunarea generală se va întîine în 1 Martie 1931, ora 11 a. m. în același loc.

(ss) Dr. Iulian Borneas,
președinte.

Nr. 122. 1 1.

Cititori, răspândiți „Aradul”

simți deodată cum îl taie la stomac și ca împins de un resort automat, începu să împingă cu cotul să-și facă loc să lasă din bancă, apoi prin puterea obiceinuirii porni spre ușă, cătând refremul așa de bine cunoscut al școlii:

— Ma rog la domnul invățător, să mă ierzi afară!

Acest refren era cântat de zeci de ori, fiind început monoton, pentru că să sfârșească într'un allegro ridicat cu prelungirea de infinit a literelor, „i” din cuvântul „ierți”. În fața trebuințelor imperitative, cari nu aveau răgaz să ceară amânarea era în uz să se cânte refrenul mergând spre ușă, fără a mai aștepta răspunsul dascălului.

— Stai, stai Voicule! Mai întâi să-mi spui cât e de șapte ori opt?

— De șapte ori opt, de șapte ori opt... mhu... și deodată micuțul nostru erou începu să plângă râpus în mod brusc de luptă care — se dădea

— între creerul dornic să deslege problema aritmetică și emoția care se traduce prin crampe de stomac, ca o inevitabilă manifestare fiziologică a temperamentei impulsive.

Dascălul pricepu situația și — binevoitor — îi deschise ușa iar școlarul se repezi, glonț afară, reintorcându-se după câteva minute, adeca-

Săteanului din Luncă.

Tie, sătene, care din Luncă pornești spre astri,
Astru tu însuți, Basile, între noi și acia ai nostri
Tie-știi aducem omagiu aceste cântări pastorale.
Nu's ale noastre, vrnit-ai pe șirii din fără depărtate.
El te-a cântat din fier subțire aproape de Minciună,
Care-a condus pe sement la-albine, la plug și la turme,
Să-i învățat pe ai sei să domnească preste popoare:
El, măngăierea 'n colibă, palat și mândre costele.
Nu ne respinge: venit am cu drag, aducând voie bună;
Când și se 'ntunecă cerul și mintea de atâtea necazuri,
Ducă-știi aceste în suflet speranță și dulce-a inare.

Când apoi mergi la oraș, ne îndreaptă calea acolo,
Unde se spune, că sede și drege tinerul cela,
Care ca somul văzduhul, în zbor cucerit-a o fără,
Vultur el însuși, tor luminos pe boltă cerească.
Spune-ai că noi dela sate aducem bune și reie,
Mie și țeții lipsesc dela cosa, ogoarele's arse,
Flori și albine nu se desmîndă în baie de soare,
Fusul cu flăcări nu se învârte mai mult în război,
Glumă și sagă nu se mai face în șezătoare,
Nu mai dau sfaturi bâtrâni, prunci nu mai rid dela case.
Spune-ai că buna, că fără cu 'nfiguroare așteaptă
Zile mai bune, ca cel mari să cârmuiască cu cinste.
Vrem să-știi mai spunem, că 'n zile lipsite de vrajă,
Colo Slenus în versuri fermecătoare îi vrăjește
Dulce balsam pe durerea și rana din suflet.
Iar când văzăstarul iubit și mândra nădejde a noastră
Mare va crește și săt'osebi ce i bine de cel râu,
Ce e frumos de ce e urit: aceste idile
Las'le citească. Acea cu zor își dau întâlnire
Muse și nimfe, satiri cântăreți și Pan și Apollo'n
Lunci și livezi și potene, în munți, pe câmpii și pe ripe:
Toate se scală în mare de flori și dulce miresme,
Să se amuză cu cântec și jocuri în zumzăt d'albine.
Cerul, pământul, toată natură și toată suflarea:
Regi și păstori, orașul și satul acelui se 'nchină,
Care a dat lumii pacea cu suflet, cu braț și cu cărja.
Aste iți cerem sătene, acum să dâm înainte.

Arad, la 17 Ianuarie 1931.

Liviu Albu.

Din raiu...

(auzite într-un cerc de preoți romano-catolici).

Sfântul Petru obține un concediu, că să mai dea o raită pe pământ, să mai vadă ce este. Așa a predat el cheile raiului unui înlocuitor, dându-i toate instrucțiunile cum să procedeze la primirea regilor, generalilor și diferitelor persoane, dându-le tot onorul cuvenit gradului și demnității lor.

Apoi sfântul Petru a plecat, liniștit și fără nici o grija. Dar de abea se aprobia de pământ, când audă pe cineva gâfâind înapoia lui și strigându-din toți bojocii: sfânt Petre, sfânt Petre!

Când se întoarce, ce să vezi? Înlocuitorul.

— Dar ce-i mă, nici n'am plecat bine și mă chemi?

— Să vezi, sfânt Petre, a venit un

cardinal (mitropolit catolic) și nu mi spus ce fel de onoruri se dau cardinilor, că nu-i nici rege nici generali.

Sfântul Petru, stătu nedumerit și începu să se scarpine în barbă, fiind nici el nu știa ce să facă. Apoi, într-o târziu, după ce își tocise mintea degeaba spuse înlocuitorului:

— Mă, fă și tu ce te taie capul, — zău — de când sunt eu portar raiu, încă nu mi-să întâmplat să vă pe acolo un cardinal....

Mai frumos lustrușită călcă și spală spălători

 Terezia Buttinge

Strada Consistorului (fostă Săbatthyányi) 35 în curte.

Dascălul Tovie trebui să-și întreacă lecția și să lase școlarii liberi, spunându-le să se duca acasă, dar abia pe cînd invățătorul, copiii bucuroși, că se liberi își luară traistele și erau găsi plece, când se treziră cu Ion Dârzu.

— Mă, cari vreji să vă jucați de împărații, să veniți încăzea!

Câmporeanu spuse, că se joacă mai dacă va fi el împărat. Cismăș temea că-l bate mamă-sa. Birău vedea nici un profit în jocul proiectat. Se găsiră însă destui gata de joacă și în curând luă ființă oastea vocească a împăratului, se chiamă împăratul era român și oastea să lupte contra ungurilor, după răduiala și concepția strategică și tactică pe care o permitea fantezia mitită micilor dorobanți. Vrăjmașul încăză sigur trebuie să se găsească unde în preajma castelului grofesc, în cul de stejar și tei seculari, pe dăinăturile unei foste magazii, unde mijezul nopții tipă cu cuvai și bufluri strigătoare dansau în horă cu prisă și solomonari. Tot în parcul acela era un stejar cu o cracă arată întrăsnuit, craca pe care să a spânzurătoare.

La rădăcina nasului școlarului Voicu între sprâncene, se ghemuisse un nod și degetele mâinilor strângătoare în pumnii săpturi nevăzute de vrăjmaș. Ochiul micșoră și dinții strângătoare pornește de ură și dorul de răsburare. Alături, copilul Ioniță Dârzu manifestă aceleasi sentimente, pe cînd vecinul Birău asculta bleag, nepăsător, povestea dascălului. În banca a două șefenii Câmporeanu era ocupat să înșepă cu un ac pe vecinul său. Un sătean venit cu o scrisoare dela părintele Grigorie.

(Va urma)

Gen. Berthelot și Aradul.

Ziarele au scris pe larg despre rolul pe care l-a avut marele prieten al țării noastre, gen. Berthelot, în reorganizarea armatei române în Moldova, în fruntea misiunii franceze. El a fost alături de noi și în ceasurile lungi de desnădejde și în clipele de bucurie ale victoriei din urmă.

Ceeace voim să reamintim aici sunt câteva amintiri desprinse dintr-o gazetă locală și în legătură cu cea dintâi vizită a generalului Bethelot la Arad, în Decembrie 1918.

Cu vreo 10 zile înainte de venirea sa aici, «Românul» anunță la 19 Dec. 1918 că «de câteva zile se repetesc împotriva neamului românesc aceleași instigații, insulțe, atacuri ciocniri sănăeroase, cari au fost motorul luptelor față de Ceho-Slovaci.»

Cu o zi înainte de vizita gen. Berthelot, aceeași gazetă scria că «bolșevicii din Arad au planuit pe Vineri seara un atac în contra gardei române de aici.» S-au luat însă măsurile de pază, așa că planul atac nu s'a mai produs.

Duminică dimineața la 29 Dec. 1918 gen Berthelot sosese la Arad cu un tren special, dinspre Seghedin. Cu această ocazie Români arădani au organizat o recepție în sala mare a hotelului Crucea Albă. La intrarea în hotel sunt înșirați steagarii care poartă tricolorul românesc și steagurile Antantei.

Gen. Berthelot este primit cu urale și strigăte de Traiașcă România-mare, Franța și Antanta.

In vreme ce înăuntru se țin cuvinte de bună-venire, afară mulțimea de Români cântă cântece naționale românești. Tânără mulțime veniseră în frumoasele lor haine de sărbătoare să aducă salutul întregului comitet românesc, marelui general francez.

Cete de Unguri însă au venit și ei să manifesteze cu steagul lor, împotriva noastră și în semn demonstrativ au început să cânte închinul lui Kossuth și alte cântece politice ungurești. Era începutul demonstrației lor.

Când recepția e luat sfârșit, gen. Berthelot, care fusese înștiințat despre agitația Ungurilor, «apare majestos și liniștit, par cănușar fi întâmplat nimic. A fost impunător» așa-l descrie Românul.

Și în vreme ce Români îl aclamară frenetic ca pe un sol al apropiatei

tru prima oară că suntem nepoții lui Traian și Decebal. De aci s'a aruncat de către Șincai, Maior și Micu Ideia de iubire de neam și de libertate.

Ardealul a fost leagănul de odinoară al neamului nostru. Aci s'a plămădit poporul românesc. Aci s'a înjhebat limba și obiceiurile noastre.

Preoții cu crucea în mâna propovăduau înaintea altarului, credința în Dumnezeu și în destinele neamului nostru.

Tricolorul românesc apărea la hore ca și în costele ardelenelor. Sfida barbăria jandarmilor maghiari care se îngroziau la apariția neașteptată a simbolului nostru național.

Pe dealuri și prin văi răsună dulcea doină românească. Fluerul clobanului român scotea melodii divine. La sunetul plângător al doinelor, muntili și codri se înviorau pietrele săreau din fundul apelor.

Peste tot plutea un curent de răsunare și de libertate!

Pe bâncile școală și din lumina zărelor și cărților am cunoscut și iubit pe frații noștri de pe Carpați.

libertăți, bolșevicii unguri se îngheșuesc în jurul mașinei și urlă!

Indată după plecarea gen. Berthelot, cetele de unguri atacă mulțimea de tineri români ce se îndrepta spre gară și trag cu armele în ei.

Din toate părțile apar cete de soldați bolșevici unguri care împușcă în această mulțime fără apărare. Și ziarul Românul descrie foarte bine scenă: • Polițiștii și soldații unguri, postați în fața cafenelei Central, pe celalalt trotuar, pușcau de după trăsuri, arbori, stâlpi și de sub porții asupra celor ce-și căutau scut în cafeneaua Central ori spre strada Salacz. S'a pușcat chiar și din balcoane și ferești, ba și din palatul comitatului!....

La trei zile după aceasta tristă întâmplare erau încă roșii de sânge românești străzile, unde Ungurii au pușcat bieții Români, cari n'aveau nici vină nici arme.

Intr-o asemenea atmosferă a decurs cea dintâi vizită pe care gen. Berthelot a făcut-o la Arad. Cu riscul vieții sale, el a venit aici pentru a aduce încredere în sufletele românești. Și în urma dispoziției sale, armatele aliate ocupau a doua zi Aradul spre a aduce pacea și ordinea. Această ocupare nu mai putea întârzi, căci cete de soldați bolșevici cutreerau orașul. Această stare de neliniște se vădește din ziarul Românul, care scrie a doua zi: «Evenimentele grave ale zilei au creiat o stare de lucruri imposibilă. Liniștea și siguranța publică sunt primejdive, populația este extrem de agitată. În toate părțile orașului umblă defășurându-se soldați de capul lor și salve continue ne străbat la urechi!»

Gen. Berthelot sosise tocmai la timp și ocuparea Aradului de către trupele de sub comanda sa punea capăt nebuniei roșii, care începuse. E un gest care nu se va uită și căt timp va fi acest oraș numele gen. Berthelot va fi pomenit cu recunoștință.

Cel care scrie acum aproape 13 ani în Românul despre aceste evenimente, își termină cronică sa, formulându-și o dorință: «Un monument, — credea el, — ridicat în acest loc va spune lumii culte despre un pogrom săvîrșit de Unguri în 16/29 Decembrie în preajma conferinței de pace».

Dorința legitimă a gazetarului din

Urmăream cu mândrie toate svârcoljile lor pentru cauza națională.

În școli în armată pretutindeni se cultivă la noi spiritul de viteje și de sacrificiu pentru a ne uni cu frații noștri.

Vocația săngelui de frate strigător de libertate ne-a oțelit înimile și ne-a întărit brațele!

Furtuna răsboiului începuse și odată cu ea tragedia sfâșietoare a fraților noștri de pe Carpați.

Soldații români din armata austro-ungară au luptat pe toate fronturile. El au servit ca, carne de tun conducătorilor lor străini de neam, acolo unde pericolul era mai mare. În acest răsboiu s'a comis tragedii ce nu se pot exprima în cuvinte. Ostașii români de o parte și alții a Carpaților s'a ucișă unii pe alții.

Dar vocea săngelui de frate s'a răsunat.

După ce am invins și băgat spaimă în știrea lui Béla Khun, deasupra zidurilor Budapestei fălfăia majestos „Tricolorul Român”.

Am fost singuri dintre aliații no-

Problema apei în orașul Arad.

(Continuare din numărul trecut)

S-a ivit însă o nouă temă: acest bioxid de cărbune agresiv după ce va disolva și îndepărta și ultimele resturi de precipitate despositate nu cumva va ataca și păretele de fontă al conductei?

Și cum experții întrebă — între alii și inginerul Vidrighin dela uzina de apă a Timișoarei au conchis, că ardarea fontei este posibilă ba chiar probabilă, s'a decis neutralizarea bioxidului de cărbune prin apă de var. S'a pus un aparat, cu care s'a introdus în conductă aceasta soluție neutralizatoare.

Cum necesitatea de apă a crescut, s'a construit a 6-a fântână. Azi din toate 6 fântânile să scoate zilnic 2500-5000 metri cubi de apă.

Reclamațiile publicului însă n'au dispărut complet. În multe părți ale orașului apa are miros de rugină și gust neplăcut, cu deosebire în străzile cu tevi terminale.

Tăeturile de probă a acestor tevi au arătat resturi de precipitate de fier (rugina).

S'a crezut că cele 4 filtre vechi repuse între timp în funcțiune nu ar fi suficiente ci înainte cu 2 ani s'au mai construit alte 4 fără a se ajunge la delăturarea neajunsurilor amintite.

1918 nu s'a realizat nici până astăzi și poate, încă multă vreme va trece până ce conștiința românească a acestui oraș va reclama Monumentul Martirilor români dela 29 Dec. 1918, unde pe o placă de bronz în bassorelief să figureze alături și chipul marelui gen. Berthelot, atât de strîns legat de Arad și de această aniversare.

Va mai trece încă multă vreme până ce Aradul să-și aibă monumentul jertfei nevinovate aduse pentru înfăptuirea unității naționale, așa cum Ungurii s'au grăbit, într-alte vremi, să-și ridice Monumentul celor 13 martiri ai lor — doavă a unui patriotism, pe care, cu toată neplăcerea, trebuie totuși să-l recunoaștem în acel gest.

Când se va înălța în centrul orașului acest monument al zilei de 29 Dec. el va fi dovada vie a acestei puternice conștiințe românești care va sta ca un zid împotriva dușmanilor noștri de eri și de totdeauna.

Ed. I. Găvănescu.

Azi situația este următoarea: în părțile orașului dealungul conductei principale, din care la vremea sa bioxidul de cărbune îndepărta complet precipitatele atât de mangane că și de fier, publicul are apă bună și clară; în străzile cu conducte terminale ori cotitură și tevi înguste, în cari bioxidul de cărbune nu a avut timpul fizic necesar pentru a face aceeași curățenie ca și în conducta principală, oamenii primesc apă cu miros și gust de rugină și căte odată cu precipitate galbene — roșietice în ea. Analiza chimică a apei de la înainte de introducerea apei de var arată o duritate de 12 grade germe și 0,11 mgr. oxid de fier (Fe_2O_3) și 1,39 mgr. bioxid de mangan (MnO₂) la litru. După neutralizare și filtrare duritatea este de 13,2 grade cu 0,064 mgr. Fe₂O₃ și 1,40 mgr. Un O₂ la litru.

Duritatea aceasta mărită prin apă de var la limita superioară admisă de igienă pentru apă bună de beut să manifestă între altele prin piatra multă ce să așeză pe păreții și fundul oalelor, în cari să încâlzește și fierbe apă.

Trebue să menționez aci încă o împrejurare, care dă ană la reclamații legitime însă rău adresate. Anume în multe cazuri apa este adusă dela conducta de fontă din stradă prin tevi de fier rău cositorite sau a căror cositor de pe păretele interior a fost arodat cu vremea. În aceste cazuri apa are un gust și miros de nesuferit mai ales, când este proaspăt lăuată dela robinet.

Chiar la locuința mea apa din bucătărie are de 10-ori mai mult oxid de fier ca în pivniță la contor și aceasta din cauză că tevile din casă sunt de fier și nu de plumb.

Despre felul, cum cred că s-ar putea elimina și ultimele motive de reclamație, în un număr viitor.

Dr. V. Cucu medic șef
al orașului.

fotografii pentru carnete de identitate se execută la
Curticean, calea Șaguna 90

Prețul 1 pentru 2 fotografii 15 lei
" " 2 " 25 lei
" " 3 " 30 lei

2-4

culină și 43,9% în raport cu populația masculină activă.

Aceste procente sunt în adevăr inferioare celor din Franță și Italia unde a fost respectiv de 59,4% și 46,3% în raport cu populația masculină activă și superioare celor din Marea Britanie care n'a depășit numărul de 39,2%.

În ceface privește numărul morților și dispărăților am întrecut toate țările aliate și inamice. Am avut 250.000 morți și dispărății în vechiul regat sau 25% în raport cu numărul mobilizaților.

Aceste cifre n'au fost atinse de puterile beligerante, după cum arată mai jos:

Procentul morților și dispărăților în răsboiul mondial	Marea Britanie 13%
	Italia 13,4%
	Germania 15%
	Austro-Ungaria 17%
	Franța 17,6%

Dacă cifra de 250.000 oameni morți și dispărății se mai adaugă, 100.000 mutilați și 450.000 morți din populația civilă totă din vechiul regat

GRIPA.

Inspăimântoarea epidemie de gripă care în anul 1918 a bântuit cu multă furie și în regiunile noastre, precum și în toate țările continentului, secerând zeci de mii de suflete omenești nu s-a șters nici până în prezent din amintirea noastră. Nu e de mirare deci, dacă știrile cari ne vestesc izbucnirea probabilă a unei noi epidemii, ne provoacă o viață îngrijorare. Pentru că imaginația infierbântată de groază a laicilor să nu exagereze proporțiunile molime credem că este bine să împărtașim cîștorilor noștri câteva noțiuni sumare asupra manifestațiunilor morbide cari caracterizează această boală.

Gripa sau influenza este o boală contagioasă (molipsitoare) așa cum este și pojarul, scarlatina, tusa convulsivă etc. Capacitatea ei de contagiune este extrem de puternică, explicând rapidă sa expansiune și difuziune. Germenul boalei ne-a rămas până astăzi necunoscut, cu toate că nu au lipsit savanți cercetători cari să încerce descoperirea lui. Dacă oboseala lor în această direcție nu a fost încoronată de succes, în schimb ei au putut stabili că răceala și umezala cărora laicul le atribuie o importanță covârșitoare în producerea boalei, nu ar avea decât un rol secundar acțiunea acestora reducându-se cel mult la scăderea rezistenței organizmului.

Contagiunea (molipsirea) se face prin picăturile de salivă cari se proiectează din gura bolnavului când acesta vorbește, sau tușește. Din cauza că virusul are o existență efemeră în afara organismului omenesc, contagiunea nu se poate face și pe cale indirectă prin intermediul lingeriei sau ustensilelor de cari s-a servit bolnavul.

Boala începe de obicei în mod brusc la un individ în plină sănătate, cu friguri și urcarea temperaturii la cari se asociază dureri de cap și în membre, uneori foarte accentuate. În acelaș timp ochii se injectează producând o lăcrămare intensă. Inflamația mucoasei nazale se manifestă printr-un gutur încraventat. Nu rămân ne atinse aici restul căilor aeriene superioare, așa că bolnavul se plângă de obicei și de dureri în gât, însoțite de o senzație de sgârăieturi neplăcute pe trachea (gâlej) și tusă. Complexul manifestațiunilor morbide în gripă este dominat de dureri musculare, nervoase și cutanate explicabile prin faptul că virusul se localizează cu predilecție pe sistemul nervos periferic.

Evoluția boalei variază dela individ

la individ. Durata mijlocie a febrei, în cazul că nu se ivesc complicații este de 4—5 zile, dar sunt cazuri când manifestațiunile morbide dispar în timp de 24—48 ore. În formele grave numite gripă spaniolă, boala se termină adeseori prin moarte, care survine de obicei în ziua a patra și ce este mai curios suprimă cu predilecție pe acei indivizi cari în aparență se bucură de o vigoare fizică deplină. Dar chiar și formele ușoare se agravează când ele se complică. Complicațiunile ating mai adeseori aparatul respirator provocând bronșite și pneumonii (apindere de plămâni). O complicație frecventă este și inflamația (apinderea) urechii mijlocii (otita medie). Nu rareori se ivesc complicații destul de serioase și din partea sistemului nervos. Mulți bolnavi de gripă și mai ales dintre copii prezintă deliruri și convulsiuni (fras). Uneori gripa se poate complica și cu meningită (apinderea pielei creerului) cât și cu encefalita (apinderea creerului). Asemenea observăm destul de frecvent deranjuri mai mult sau mai puțin importante din partea stomacului și intestinelor manifestate prin vârsături și diareie.

Gripa nu are până în prezent un tratament specific, așa că toate sfărările noastre să îndreaptă în direcția de a combate simptomele cele mai alarmante ale boalei ca febra și durerile. De aceea tratamentul medicamentos prescris de medici în mare parte se compune din antineuralgice cari combat durerile și antipiretice, cari combat febra. Se mai utilizează și disinfectante generale. În cazul când se ivesc complicații din partea diferitelor organe tratamentul se adresează și acestor complicații. Având în vedere că virusul gripei uneori produce intoxicații grave cum este cazul în gripă spaniolă este consult să se cheme medicul încă dela începutul boalei pentru a putea preveni și combate o debilitate a inimii care poate să provoace adeseori moartea bolnavului.

După cum vedem odată contagiunea înfăptuită tratamentul întâmpină dificultăți destul de apreciabile. De aceia trebuie să ne nizuim într'acolo că să luăm măsurile necesare pentru a preveni organismul de a se contamina cu această boală. Cari sunt acele măsuri? În primul rând să impună izolarea bolnavilor de cei sănătoși. În cazuri

grave este recomandabil ca izolare să se facă la spital unde se pot preveni cu mai mult succes complicațiunile eventuale. Desinfecția mucoasei nasale cu soluție de gomenol 2%, și a cavityi bucale cu apă oxigenată, Hiperol, Panflavin, Anacot precum și alte desinfectante bucale sunt de mare folos în combaterea propagării infecției cu toate că în epidemii mari acțiunea lor pare a fi invinsă de virulență puternică a germenului boalei. Se recomandă de asemenea ca, camera bolnavului să fie pulvizerizată de mai multe ori pe zi cu esență de eucalipt. În general se impune atât din partea bolnavului cât și a celor sănătoși operează strictă a tuturor regulilor de higienă corporală. În timpul epidemiei să se evite admiterea copiilor în localuri publice, cinematografe, terenuri comune pentru joc, internate, etc. deoarece aglomerațiunile de copii sunt cele mai favorabile terenuri pentru propagarea infecției.

Din cele expuse, rezultă că gripa este una din cele mai molipsitoare boale, care însă în majoritatea cazurilor se termină cu vindecarea. Soarta bolnavului depinde dela îngrijire, evenualele complicații cât și dela virulență virusului care variază cu diferențele epidemiei. Deoarece un tratament specific încă nu avem toată atenția noastră trebuie să o îndreptăm în direcția de a utiliza toate mijloacele posibile pentru a preveni contaminarea noastră. Faptul că epidemii mai grave de gripă se ivesc cu deosebire la intervale de 20—30 ani, ne îndreptăște să presupunem că actuala epidemie care ni se anunță va avea proporții reduse și ca atare îngrijorarea populației nu pare a fi justificată.

Dr. C. R.

Cele mai eficiente verighete de aur
ceasuri, bijuterii, și ochelari le cumpărați la

REINER IOSIF

ceasornicar și bijutier

ARAD, str. PIRICI 3. În dosul Teatrului.

No. 108 2—24.

Cele mai bune ceasori
nice le cumpărați la **Csáky**
ceasornicar și bijutier în ARAD, peste drum
de biserică Luterană, Atelier propriu de
primul rang pt. repararea ceasornicilor.
No. 92

Măderat
**Sezătoarea a două culturală
a Astrei.**

A două șezătoare a cercului cultural Astra s-a ținut Duminecă 8 Februarie. Cu aceasta ocazie s-a constatat că, avândul luat de noua înghesură își are rostul el necesar în viața socială a satelor. Grăție barnicului conducător **Dr. Antoniu David** înv. dir. părintele sufletesc a elevilor — programul acestui șezători, și-a ajuns scopul. Această program a fost compus din diferite puncte, ca declamări, coruri, piesă teatrală etc.

Sala arhiplină a răsplătit în schimb pe mici diletanți. Pe fețele tuturor se citia o vie mulțumire pentru acest festival.

Din partea cercului a vorbit **Dr. Alexandru Borlea** despre contribuția defunctului general Berthelot, la refacerea României, schițând și fragmente din luptele dela Mărăști și Mărășești la care a luat parte activă.

La urmă a luat cuvântul **Dr. Ioan Jelicăeanu**, vorbind despre poezile și cîntecele poporale.

Incheerea o face **Dr. Ioan Jelicăeanu** mulțumind colegului său **Antoniu David** directorul școalăi, pentru oboseala ce o depune în această comună, pentru că priu astfel de fapte să facă cunoștință nouilor săi poporeni.

Această fapă a produs o foarte mare mulțumire în rândul mulțimii, văzând că numai frumoasa armonie dintre acești dascăli a putut face ceeace să a vezut în aceeași zi și care sperăm că o vom vedea și de aici înainte.

Rugăm pe bunul Domn să le mențină armonia și să poată să ajungă scopurile dorite cu această societate.

Coresp.

Un doctor și un veterinar de plasă. Trăesc ca pisici și căinele, dar sunt nevoiți să se arate prieteni.

Veterinarul pare foarte dus pe gânduri. Doctorul — politicos — îl întrebă

— Ce ești așa distrat, prieten?

— Am fost acuma la învățător de i-am văzut o vacă bolnavă. Ei bine, nu-mi mai iese vaca dascălului din cap..

— Se vede, că a găsit tărișe și de aceea nu mai iese de acolo.

— unul o soție — altul o soție și copil — părinți și rude, prieteni din copilarie, de care se despărțise de luni de zile, și mulți din ei poate pentru veclii.

Se aştepta numai un semn pentru că bătălia să înceapă. Dar decepcția! O trădare neașteptată a îngrozit inițiile tuturor. Trupele rusești au refuzat să atace odată cu noi.

Toate iluziile și toate speranțele s-au risipit odată cu tăcerea sinistă a tunurilor.

Mai târziu în anul 1918 hoardele rusești care ne umilișe și trădase au fost învinse și aruncate peste Nistrul. Germenul descompunerii și blestemul dumnezeesc intrase în rândurile lor.

Generații întregi au fost răsbunate prin viteja și spiritul de sacrificiu al poporului român și prin eroismul legendar al soldatului tăran-român.

Dar răsbunarea divină nu s'a oprit aici. Suntem poporul care am trăit cele mai tragicе clipe. Frații noștri din Ardeal gemeau de secole sub tirul Habsburgică.

Ardealul era perla mult iubită a tuturor Românilor. Aci s'a dovedit pena

Sacrificiile poporului Român pentru îndeplinirea idealului național.

Arme și frâție, suflet românesc, Vis de viație, fală și mândrie Dulce Românie astăzi-o Doresc.

M. Eminescu

Așa cântă pe vremuri, lira genială a lui Eminescu. Visul lui de viație — a rămas de — apururi providențial.

Scântela divină l-a inspirat și l-a făcut să întrevadă clipe de măreție în scara neamului românesc.

Acest vis a format speranța supremă la generații întregi. El a răscosit toate înimile românești și a oțelit brațele trudite ale tăranului nostru de pretutindeni.

Ei a topit lanțurile de tortură ale fraților noștri din închisorile Seghezini.

Făcărea patriotismului s'a aprins în toate sufletele românești.

Visul acesta de viație și speranță

în steaua neamului nostru a format spiritul de sacrificiu la toate generații din toate ținuturile.

Oituz, Mărăști, Mărășești și alte fapte de arme din ultimul răsboiu, vor străluci totdeauna în evanghelia sfântă a neamului nostru.

Destinul a vrut să ne răsburăm contra dușmanilor noștri seculari. Puterea cerească se convinge de dreptatea cauzelor noastre.

* * *

Rușii ne-au trădat în răsboiul din 1877, când ne-au imploatit ajutor sub orice formă și orice condiție. Grăție intervenției armatei noastre, cauza creștină și a poporului rusesc a fost salvată.

Ne-au trădat de asemenea în răsboiul de întregirea neamului. În noaptea de 14/15 August când am intrat

în răsboiu, el tratau cu puterile centrale, împărțirea țării noastre.

Nu există în istoria popoarelor o crimă mai mare ca aceasta. Ne forțase să intrăm în răsboiu ca să salvăm soarta armatelor lor și tot el pe de altă parte puneau la cale nimicirea noastră.

Ne-au trădat în timpul luptelor din Dobrogea, Argeș și de la Siret, când ajutorul lor ne-a venit târziu, sau n'a mai venit de loc.

Câte iluzii și câte speranțe nu se pusese în bătălia de la Nămoioasa, pe Siret în luna Iulie 1917. Câte pregătiri și câte sacrificii nu se făcuse. Zile întregi văsduhul și luncile Siretelului au fost spălate de glasul înfricoșător al tunurilor noastre.

Dorobanți și călăreți români aşteau cu nerăbdare momentul său pentru a se asăra la îsbândă sau la moarte.

Ostașii noștri priveau cu sufletul plin de durere peste Siret și de acolo la scumpele lor căminuri — care gemea sub stăpânirea nemțească. Fiecare avea acolo — câte o ființă scumpă

Cronica politicii interne.

Comisiunea economică a guvernului ucrează în fiecare zi la alcătuirea plenului economic general. El va fi gata la 20 Februarie și înaintat șelilor de partide.

Partidul național-lărgesc a hotărât rechemarea în față a D-lui Maniu.

D. Duca, șeful partidului liberal a făcut dîrile încercări de înțelegere cu factorii politici, asupra unui eventual guvern de concentrare.

S'a depus pe biroul Camerei proiectul de lege pentru un nou regim al chirilor.

Intr'una din ședințele trecute ale Senatului s'a desbătut problema crizei industriei noastre petroliere și s'a cerut preț maximal pentru petrolul lămput și benzina.

Guvernul a desmințit șările apărute în ziare, cu privire la o iminentă criză guvernamentală.

D. Lotar Răduceanu, deputat socialist, a depus la Cameră un proiect de lege pentru controlul averilor funcționarilor. Deasemenea guvernul pregătește un astfel de proiect.

S'a hotărât la Cameră ca societățile anonime care deși nu dau venituri, dau foluși conducătorilor lor, sub orice formă, câștigul real, să fie socotite din oficiu ca având un venit de trei la sută din capital. Asupra acestui venit se va aplica impozitul reglementar.

Proiectul de monopolizare a spiritului

se pregătește la ministerul finanțelor și depunerea lui în parlament e în tunctie de tratativele imprumutului extern. Prin acest proiect se va prevedea și desfințarea legală a actualului sindicat al spiritului.

Comisiunea de legislație fiscală a Camerei, continuând discuțiunea asupra proiectului de lege contra cametei, a hotărât, de acord cu d. Voicu Nițescu, ministrul justiției, ca dobânda convențională să fie redusă la 16 la sută, iar dobânda legală la 12 la sută.

Legea cumulului a fost depusă în sfârșit la senat.

Guvernul a elaborat un antiproiect pentru modificarea reformei administrative. Autoritatea prefectului politic se va întări, comunele de centru se desfințează, aparatul administrativ se simplifică.

Anchetă administrativă cu privire la incidentele dintre muncitorii ceferiști și poliție, a stabilit că polițiștii nu au tras în mulțime și precizează existența agenților comuniști în rândurile muncitorilor.

La adunarea Ligii agrare, de Dumineacă, 8 Februarie, s'a adus vehemenție critici proiectului pentru valorificarea cerealelor.

D. Mareșal Averescu a plecat în Italia, la Aqui, unde va sta trei săptămâni, făcându-și cura obișnuită.

Congresul partidului liberal a fost fixat pentru ziua de 22 Februarie c.

După ultimile șările, imprumutul ar fi încheiat.

Limba ungurescă în cinematografele municipiului.

Pentru unii sună, sau pentru alții clumă.

Ni se aduce la cunoștință un caz extrem de trist. O absolventă a școalei normale din Arad a solicitat, în lipsa unei catedre, postul vacant de casieră la cinematograful din Grădiște. Numirea era cît pe aci să se facă, însă, vai, se constată ulterior că biata fată are un mare cusr: nu știe ungurește. Urmarea a fost un refuz categoric.

Foarte bine, funcționarii cinematografilor de sub obiadătrea municipiului trebuie să cunoască limba tuturor cetățenilor din acest oraș. Dar atunci cum se face că în aceleași posturi se angajază cu ghititura indivizii suspecti care nu știu o boabă românește. Cum adică, în Arad primează încă și astăzi, după 12 ani de viață românească, limba lui Tuhutum? Nu zăru, ne vine a crede că totul e numai o frază îscodită cu scopul diabolic de-a ne induce într-o regretabilă eroare.

Cei vizăți au cuvântul!

Rugăm colaboratorii nostri să nu ia în nume de rău dacă articolele D-lor vor apărea, din cauza abundenței materialului, cu întârziere.

Tot la francmasonerie...

Eu nu știu ce-i... aia, dar citez textual din protocolul celui de al 4-lea Congres internațional psychic, tănit la Paris:

"La franc-masonnerie n'est plus aujourd'hui qu'une association matérialiste aiguise sur des buts précis, généralement politiques".

Congresul pomenit grupează tot ce are lumea de astăzi mai strălucitor ca suflet și intelect, iar ca președinte pe celebrul profesor fizionomist Richet.

T.

Spectacole.

TEATRUL ORĂȘENESC.

Vineri, 13 Februarie 1931, orele 9 seara ensambul Teatrului Național din București, în frunte cu dna Agapeșina Macry Eftimiu, va juca drama în 5 acte

"DAMA CU CAMELII"

de Alex. Dumas-Fils.

Sâmbătă, 14 Februarie 1931, orele 9 seara trupa Teatrului "Regina Maria" din București va reprezenta piesa în 6 tablouri

"CĂLĂTORIA DIN URMĂ"

de C. R. Sherif, cu Tony Bulandra și Ioan Manolescu.

Prăvălie IN ATENȚIA AUTOMOBILIȘTILOR Prăvălie nouă!!!

ESTE CEL MAI BUN SI MAI EFTIN ULEIU DE AUTOMOBIL. UN LITRU LEI 60. CANA ORIGINALA LEI 280. SINGURUL LOC DE CUMPARARE PENTRU ARAD SI JUR, Arad, str. Eminescu No. 15 VIZITATI si VĂ CONVINGEȚI. FODOR. Nr. 105. 2-10.

CASSA DE PĂSTRARE GENERALĂ, S. A. DIN ARAD.

INVITARE.

Cassa de păstrare generală, S. A. din Arad, își va ține la 22 Februarie 1931, Duminică, ora 11 dimineață, în localurile băncii, Bulevardul Regina Maria Nr. 13 **adunarea generală a XIX-a**, la care se invită toți domnii acționari.

OBJECT DE ZI:

1. Darea de seamă a consiliului de administrație despre anul de gestiune 1930, supunerea bilanțului și contului de rezultat, încheiate la 31 Decembrie 1930. Raportul comitetului de supraveghere.
2. Propunerea consiliului de administrație, privitor la distribuirea beneficiului pe anul 1930.
3. Alegerea a 11 membri în consiliul de administrație și a 5 membri în comitetul de supraveghere pe timp de trei ani.
4. Propunerii.

Domnii acționari care vor lua parte la adunarea generală sunt rugați a depune acțiunile lor sau chitanțele de depunere respective la ghișeurile băncii, cel mai târziu până la 21 Februarie 1931, ora 12 din zi.

Consiliul de administrație.

CASSA DE PĂSTRARE GENERALĂ, S. A. DIN ARAD.

Contul bilanț încheiat la 31 Decembrie 1930.

PASIVE

Numerar în cassă	12 882.179	—	Capital societar	—	32.500.000
Devize și cupoane	3 671.842	50	Fond ordinat de rezervă	14.050.000	—
Disponibil la bănci	30.954.603	78	Fondul de rezervă al creanțelor dubioase	4.500.000	—
Portofoliu de cambii	—	—	Fondul de pensiune al funcționarilor	1.450.000	20.000.000
Debitori de cont curent	—	—	Depuneri spre fructificare și în cont curent	—	150.146.633
Hârtii de valoare	—	—	Dividende neridicate	—	79.671
Imobil	—	—	Pozitii tranzitorii	—	4 407.455
Inventar	—	—	Creditori de garanță	933.309	—
Debitori de garanță	933.309	—	Incasso	21.845.543	—
Incasso	21.345.543	—	Beneficiu:	—	—
		215.012.411	Report anual 1929	402.153	53
		68	Beneficiul anului curent	7 476.498	09
				7.878.651	62
				215.012.411	68

Arad, la 31 Decembrie 1930.

Pertru contabilitate: **Francisc Morocz**, șef contabil, contabil autorizat.

Consiliul de administrație

Rudo'f Farago director general; **Adalbert Hegyi**, președinte; **Aladar Lakatos**, director executiv; **Dr. Vasile Avramescu**; **Geiza Bohm**; **Enric Brandeisz**; **Alexandru Doman**; **Dr. Cornel Iancu**; **Sigismund Kepplich**; **Nicolae Oravetz**; **Adolf Schwarz**.

Arad, la 31 Decembrie 1930.

Datele acestui bilanț au fost examineate de noi, găsite în regulă și conform cu scriptele și registrele societății. Aderăm la propunerea consiliului de administrație privitor la distribuirea beneficiului net.

Comitetul de supraveghere:

Iosif Holtzeisen; **Ludovic Kaufmann**; **Dr. Silvia Pascașiu**; **Geza Szerenyi**, exp. contabil.

Bilanțul Cassei Generale de păstrare s. a. Arad.

În Nru de azi al ziarului nostru publicăm bilanțul unei bănci minoritare din Arad: Cassa Generală de păstrare s. a. Nu ne putem reține de a nu face câteva aprecieri asupra lui.

Bilanțul arată un total de active de 215 mil. Lei, dintre care peste 94 mil. Lei (aproape 44%) sunt plasate în scont și 47½ mil. Lei (aproape 23%) sunt numărări și disponibilități la bănci. Cele două sume laolaltă sunt aproape egale cu totalul depozitelor spre fructificare; încât aceasta evidentă mobilitate extremă denotă o precauție și perspicacitate potrivită vremurilor de azi. Constatarea servește spre deosebită laudă conducerii prudentă a băncii.

De altfel situația solidă a băncii o dovedește și existența unor rezerve de 20 mil. Lei la un capital de acțiuni

de 32½ mil. Lei, iar obligaționile de plată a băncii nu fac nici 75% din totalul pasivelor, sau cu alte cuvinte 25% din capitalul de operațiuni al băncii este capital propriu. Faptul că, între pasive au găsim nici un credit de reescont, dovedește, că banca are suficiente capitaluri achiziționate pe altă cale, și mai leftine, decât creditul de reescont, dar mai dovedește în același timp că banca se restrâng la un volum de afaceri potrivit vremurilor de azi, ceea ce face foarte bine și cuminte.

Mărturism sincer, că ne-a făcut plăcere analizând acest bilanț, căci atunci când vedem în jurul nostru atâtea ruine și cimitire, rezultat al crizei grozave economice, ocole unde vedem viață, ne bucură și inviorează.

ARGUS

Din capitală

România în fotografii

Frumusețea unei țări, zice d. N. Iorga, se rezumă la trei elemente caracteristice: pădure, apă și piatră. Sub acest punct de vedere, cel mai just, noi trăim pe un pământ din belșug dăruit, căci priveliștele României sunt dintre cele mai încântătoare, și vor fi mai mult apreciate, când turismul, această știință a cunoașterii și organizării frumosului natural, va lăsa noi în țară, o dezvoltare similară cu cea din străinătate. Si când, frumosul natural va fi mai bine cunoscut și apreciat în străinătate, România se va bucura de aprecieri mai mari.

Eforturile pentru cunoașterea țării în străinătate, trebuie însă centralizate și puse în circulație. Acest scop cauță să-l atingă biroul presei, dela Președinția Consiliului.

In viața externă a unei țări și de o însemnatate mare, propaganda în străinătate. Un exemplu grăitor avem în chestiunea revizuirii tratatelor de pace. Dacă Ungaria n-ar avea un serviciu de propagandă așa cum il are ideia revizuirii tratatelor, n-ar avea azi amplioarea pe care o are. Si dacă România, cea mai interesată, în urma propagandei ungare ar fi căutat să contrabalanzeze cătuș de puțin propaganda ungară, poate că aceasta n-ar fi avut rezultatele pe care le-a avut. Dar se pune întrebarea: acei a căror menire era să activeze pentru cunoașterea României, ce-au făcut? Răspunsul? Ar fi prea trist dacă l-am spune așa cum este. De vreo 2-3 ani încoace însă, lucrurile s-au schimbat. Atașajii noștri de presă, au început să și înțeleagă menirea. Oameni ca Lucian Blaga, Aron Cotruș, Dr. Dragu, Anastasiu etc. au reușit să facă țărănoastră o atmosferă favorabilă, în străinătate. Secondați în mod admirabil de Biroul Presei, au reușit, să capeteze atenția lumii străine asupra noastră. Si rodul activității lor se vede: numere speciale din revistele și ziarele străine au fost consacrate României. Astfel, ne mulțumim să enumernăm câteva: "The Manchester Guardian", "The New-York Herald", albumul revistei L'Illustration, apoi, "Le Figaro", "Deutsche Allgemeine Zeitung", "Neue Freie Presse" "Baltische Presse" "7 Dui", "Vreme"

"Epoka" etc. Ar fi prea lung pomelnicul. Apoi expozițiile dela Poznan, Barcelona, Bruxelles etc.

Nu numai în ce privește propaganda în străinătate au survenit îmbunătățiri radicale, ci chiar în ceeace privește cunoașterea țării, chiar în țară. "Educația Poporului" această creație care a început să devină utilă, face o intensă propagandă Culturală-sanitară, la sate. Acum la 1 Feb. Biroul Presei despre care am mai amintit, în colaborare cu Turing-Clubul Român, a deschis, în localul "Librăriei de stat" o interesantă expoziție: *România în fotografii*.

Peste douăsute de priveliști din toată țara, sunt obiectul acestei expoziții. Din lungul și latul țării, din munții Bucovinei până în valea Dunării, din șesul Basarabiei până în șesul Tisei, orașe și sate cu lucrurile caracteristice sunt redate în fotografii reproduse în mod ireproșabil. Monumentele istorice, mănăstirile din Muntenia și Moldova, castele istorice, tac parte integrantă din tablouri. Ciobanii din munți și pescari din valea Dunării, nu sunt uități. Industria — așa cum o avem — cu toate ramurile ei, e onorabil reprezentată.

Toate acestea sunt dovezi, că să început și la noi o muncă de pe urma căreia nu vom putea avea decât foloase.

Și ar fi bine ca lucrul bun să nu se sfărăsească la început.

Augustin Miclea.

Economice - Financiare

Baptiștii în plin progres?

Ziarul Aradul a înțeles în totdeauna și îndeplini o datorie de a preveni poporul de curențele ce au consecințe daunătoare neamului și mai ales Bisericii strămoșești. Multă — durere — sunt aceia care nu se sesizează de aceste adeverate pericole ce amenință Sf. Biserica și scumpa noastră Patrie faurită cu atâta jefie. Unul din aceste pericole este și baptismul, care subminează temelia așezămintelor noastre. Nimeni nu-și dă seama că măna străină — jidovească — și arginții lui Iuda, lucră prin acești inconștienți, pentru a vinde și a strica suflarele punându-le în slujba satanei. Semnalăm un caz deosebit foarte caracteristic, săvârșit de *adepții înșelătoarei învățăturii sectare*, care sfidează în trufia lor și cele Sfinte, fără să-și dea seama că bătându-și joc de acestea săvârșesc cel mai mare pacat. Săptămâna trecută cu ocazia unei predici jinută de un predicator bucureștean, în com. Plescuța, s-a iscat un incident între «făcătorii de pace» care a degenerat într-o luptă din care Sf. Scriptură a suferit mai mult, fiind tavălită prin nămolul străzilor Plescuței. Si în urma acestei scene «creștinești» mulți au revenit la strămoșeasca lor lege sub pavăza credinței adevărate luând sabia Duhului săntău care e cuvântul lui D-zeu. Sătenii Plescuței și odată cu ei toată opinia publică este din nou convinsă de fariseismul acestor ignoranți care și-au pierdut simțul realității! Iată Baptismul ca împlinitor al Evangheliei păcii! Poporul narcotizat de vicenile acestor mănuitorii de săgeți deavolești începe să se deșteptă, devenind din ce în ce tot mai fidel Bisericii ortodoxe care a avut un rol atât de însemnat în conservarea noastră etnică și națională. Am semnalat numai un caz din nenumăratele lor fapte care stau în deplină contrazicere cu morală. Oare «Farul Mântuirii» care publică un articol plin de sofisme intitulat «Baptiștii în plin progres» în fariseismul lor fanatic, nu posedă un gram de conștiință care să-i mustreze? Constatăm cu bucurie că poporul începe să și dea seama de ignoranța acestor sclavi ai Satanei, și alături de neobositul iubitorul, și aprigul luptător al credinței strămoșești P. S. S. Episcopul Grigorie, va lupta pentru apărarea Sf. noastre Bisericii ortodoxe care ne hrănește cu laptele cel mai dulce al învățăturilor lui Iisus Hristos, împotriva lupilor răpitori, — semnificația baptiștilor de azi — care ar trebui să înțeleagă odată pentru totdeauna versurile dela Sirah c. 3. v. 20:

«Cele mai presus de fine nu le căuta, și cele mai tari decât fine nu le cerca nebunește! Horia Vișoianu stud.

Cumpărați eftin dela magazinul de Coloniale și Delicatese

Ioan Vizsnyiczai

— Arad —

Metianu și Barițiu colț.

România minorităților

Există o seamă de politicieni care din exces de zel filominoritar, sau... demagogic, afirmă că vrea să le dea crezare, că nu recurg o politică de cea mai largă libertate pentru minoritățile românești. Atât de largă, că zic ei — să trebui să facem concesiuni favoruri minorităților, chiar și dauna elementului majoritar. Adecă să stăruim în iobăgia noastră, ca slugi umile și supuse să părăsesc minorităților din România.

Opunem acestei demagogii devăruri fixe și imutabile.

Armonia cetățenilor intr-un sănătos are la bază legea adaptabilității. Cel mai slab se adaptează într-o lățime mai mare, minoritatea la majoritate. La baza adaptabilității stă instinctul de conservare. Când este satisfăcut, nu are nevoie să se adapteze la mediu, deci nu are politică de toleranță slugăriște. Duce în mod fatal la perpetuarea stării actuale: pretențiile sănătoase ale minorităților asupra majorității. Căci linia mijlocie nu va fi niciodată idealul celui, care a fost mai înainte slăpână.

Ce este instinctul conservător? In termen vulgar: frica. Iar în rul fricii *puterea*. Sunt însă diferite feluri de puteri: una, isvorată din conștiința proprietății sălăbiciuni, ceea ce care se transformă în tiranie și persecuție, ceea ce este puterea isvorată din încredere în forță proprie. Întâia provoacă reacție, a doua dorință de adaptabilitate. Întâia, este aceea care s-a inspirat politica ungurilor, de care trebue să ne păzim de foc și a doua este aceea de care trebue să se inspire politica tuturor partidelor politice românești.

Cari trebuie să fie formele manifestare ale acestei puteri?

Vrem noi oare să romanizăm minoritățile din România? Nu este care ar fi nebul să ceară asta. Preferim de o mie de ori mai mult o minoritate ungurească, evreească, nemțească mandră de virtuile ei naționale, conștiință demnă, unei avalanșe de renegădii dubioși.

A persecuta aceste minorități, ar fi să recunoască o neîncredere formală în vitalitatea noastră. Deoarece în persecuție, ai libertăți desăvârșite, însă nu în dauna majorității, nu în chip de prerogative!

Dreptate absolută și egală pentru toți cetățenii țării; libertatea cultului, individului și averii; legile respectate cu sfințenie și fără nicio excepție. Acestea sunt condiții, care pot crea respectul față de autoritatea de stat, încredere în stat și dorință de adaptabilitate, iar nu nemerică supralicităție și magogică de favoruri, care a exploatat credulitatea minorităților până acum, indignându-le pe el însuși deopotrivă ca și pe români.

Locuință cu 3 camere mari, parchetate, toată cu soare, cu toate dependințele și confortul, etajul prim, pe 1 mai 1930, de închiriat. Str. Șincai No. 22. A se interesa la Dr. Cucu.

NUMAI strungari mecanici capabili și versați se cauță. Oferte la redacția ziarului „Aradul“ sub „STRUNGARI 115“.

Reclama este sufletul comerțului!

